

โครงการ Non-technical skills for Peri-operative nurses

แนวปฏิบัติที่ดีในด้าน: การพัฒนางานประจำ/ แนวปฏิบัติที่ดี/ จัดการความรู้

พว.พรนภัส การะเกตุ และคณะกรรมการประกันและพัฒนาคุณภาพทางการแพทย์ งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้น
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

สรุปผลงานโดยย่อ

โครงการ Non-technical skills for Peri-operative nurses เป็นการนำทักษะ Non-technical skills มาเสริมสร้างความรู้ให้แก่พยาบาลห้องผ่าตัดควบคู่ไปกับทักษะ Technical skill เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากอุบัติการณ์ และเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความเสี่ยงของทุกขั้นตอนในการปฏิบัติงานและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในกระบวนการดูแลรักษา เพิ่มคุณภาพทางการแพทย์ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับทีมผ่าตัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2564 และพัฒนาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ผลการดำเนินงาน พบว่า พยาบาลห้องผ่าตัดได้รับการอบรมความรู้ทักษะ Non-technical skills ตั้งแต่ปี พ.ศ.2564-2567 คิดเป็นร้อยละ 87 ได้แนวปฏิบัติเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีตจากกิจกรรมทบทวนเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ จำนวน 3 แนวปฏิบัติ และอุบัติการณ์การผ่าตัดผิดคน/ผิดข้าง/ผิดตำแหน่ง/ผิดหัตถการ เท่ากับ 0 แต่ยังคงเกิดอุบัติการณ์การเก็บและส่งสิ่งส่งตรวจผิดพลาด ระดับ F ในปี พ.ศ. 2566 และอุบัติการณ์อุปกรณ์ตกค้างในร่างกายผู้ป่วยหลังผ่าตัด ระดับ F ในปี พ.ศ. 2567

บทนำ/ที่มาและความสำคัญ

งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้นให้บริการผ่าตัดทุกระบบของร่างกาย โดยมีผู้ป่วยจำนวนเฉลี่ย 20,000 รายต่อปี ดังนั้นห้องผ่าตัดจึงเป็นพื้นที่ที่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางแต่ละสาขามาทำงานร่วมกันจำนวนมาก เช่น ศัลยแพทย์ วิสัญญีแพทย์ วิสัญญีพยาบาล และพยาบาลห้องผ่าตัด เป็นต้น ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการสื่อสารประสานงาน การบริหารจัดการและการตัดสินใจร่วมกันจึงจะทำให้งานบรรลุเป้าหมาย โดยมีเป้าหมายความปลอดภัยของผู้ป่วย (patient safety) เป็นผลลัพธ์สำคัญของการให้บริการ อย่างไรก็ตามห้องผ่าตัดเป็นหน่วยบริการที่พบอัตราการเกิดอุบัติการณ์ในระดับสูง สาเหตุสำคัญเป็นความผิดพลาดจากการทำงานระหว่างทีมผ่าตัดมากกว่าความผิดพลาดจากเทคนิคการผ่าตัด จากการทบทวนอุบัติการณ์ พบว่า มีอุบัติการณ์ผ่าตัดผิดข้างในผู้ป่วย Severe head injury fast track จำนวน 1 ราย ในปี พ.ศ. 2563 และอุบัติการณ์ผ้าซับโลหิตตกค้างในผู้ป่วยผ่าตัดช่องท้อง จำนวน 1 ราย ในปี พ.ศ.2564 ผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน รวมทั้งชื่อเสียงของหน่วยงาน ดังนั้นงานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดและพักฟื้นจึงเห็นความสำคัญของการจัดทำโครงการ Non-technical skills for Peri-operative nurses ซึ่งเป็นทักษะรอบด้าน ประกอบด้วย กระบวนการคิด การสื่อสาร และทักษะทางสังคมมาเสริมสร้างความรู้ความสามารถของพยาบาลห้องผ่าตัดในการดูแลผู้ป่วย เพื่อให้บุคลากรมีความตระหนักในเรื่องความปลอดภัยทั้งต่อตนเองและต่อผู้ป่วย ช่วยลดความผิดพลาดและทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์

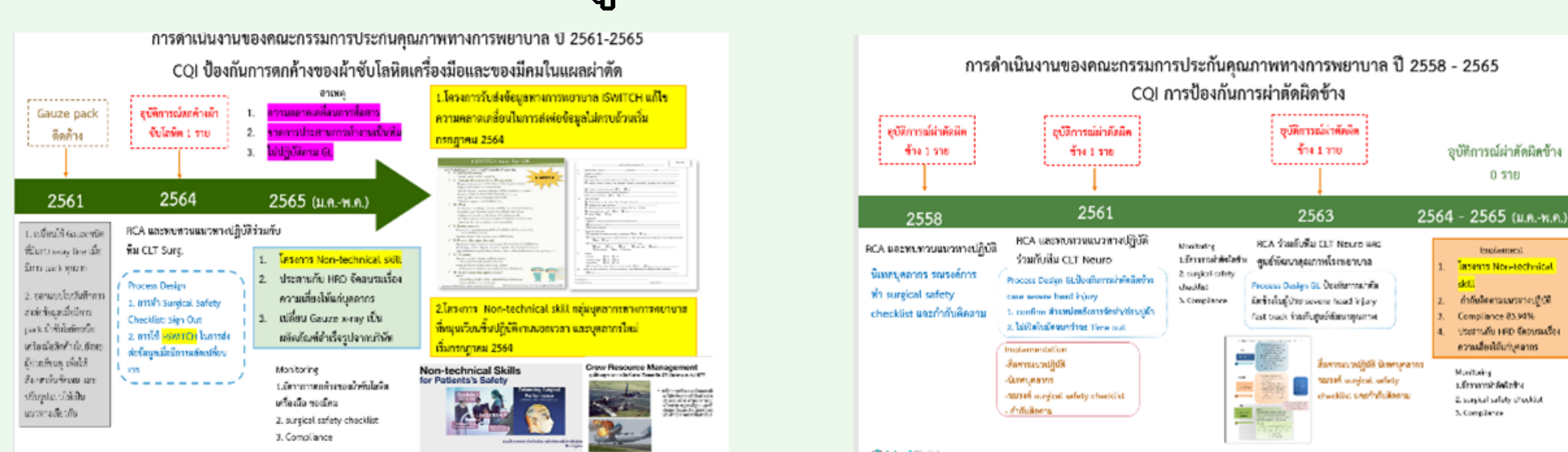
1. เพื่อให้พยาบาลห้องผ่าตัดมีความรู้ทักษะ Non-technical skills สามารถเสริมสร้างให้บุคลากรมีความตระหนักถึงความปลอดภัยและนำทักษะมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด
2. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยจากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต
3. ไม่เกิดอุบัติการณ์ Sentinel event ระดับ E ขึ้นไป

ตัววัดความสำเร็จ

1. พยาบาลห้องผ่าตัดได้รับการอบรมความรู้ทักษะ Non-technical skills มากกว่าร้อยละ 80
2. ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต
3. อุบัติการณ์ Sentinel event ระดับ E ขึ้นไป เท่ากับ 0

4 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (I: Improve)

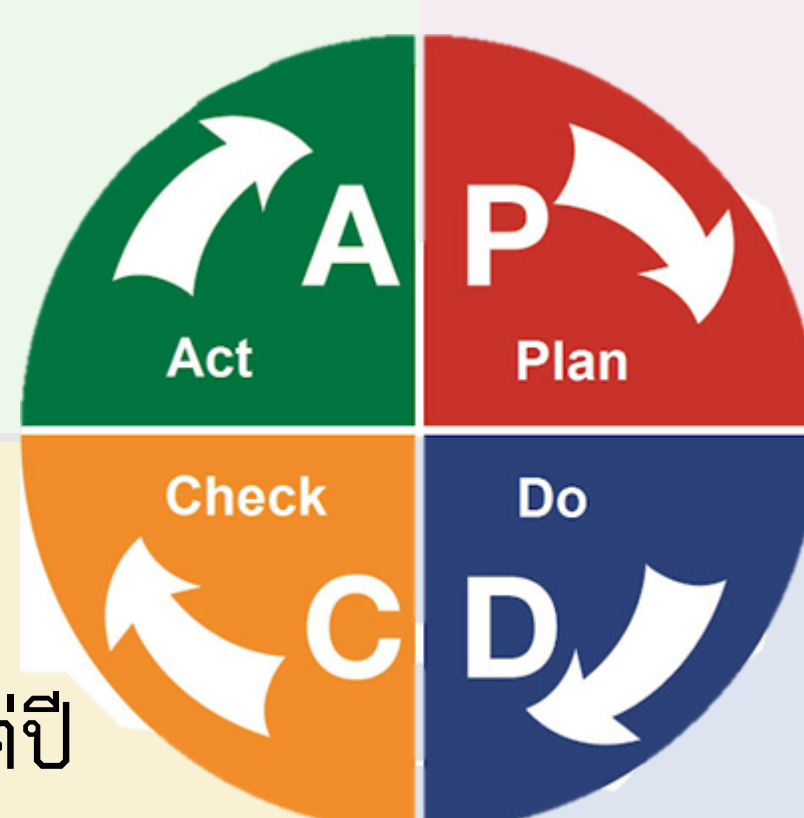
- สอดแทรก Non-technical skills ในกิจกรรมการพยาบาล Morning conference และ Nursing quick round เริ่มปี 2566
- เพิ่มเติม Non-technical skills ในกิจกรรมทบทวนเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักถึงความเสี่ยงและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในกระบวนการดูแลรักษาพยาบาล เริ่มปี 2566

วิธีการ/กระบวนการ

1 การวางแผนงาน (D: Design)

- ประสานกับกรรมการพัฒนาศูนย์ในการจัดอบรมความรู้ทักษะ Non-technical skills ให้แก่พยาบาลห้องผ่าตัดที่ปฏิบัติงานหมุนเวียนนอกเวลาราชการเริ่มเดือนกรกฎาคม 2564
- เพิ่มเติมเนื้อหา Non-technical skills ในหัวข้อการอบรมปฐมฤกษ์พยาบาลใหม่ห้องผ่าตัดเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มในปี 2565-2566

3 ผลการปฏิบัติ (L: Learning)

- พยาบาลห้องผ่าตัดได้รับการอบรมความรู้ทักษะ Non-technical skills ตั้งแต่ปี พ.ศ.2564-2567 คิดเป็นร้อยละ 87
- ได้แนวปฏิบัติจากกิจกรรมทบทวนเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ จำนวน 3 แนวปฏิบัติ ได้แก่ แนวทางการป้องกันผ่าตัดผิดคน/ผิดข้าง/ผิดตำแหน่ง แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันผ้าซับโลหิต/เครื่องมือ/ของมีคมตกค้างในตัวผู้ป่วย แนวทางการเก็บและส่งตรวจห้องปฏิบัติการของแพทย์อายุรศาสตร์เขตร้อน
- อุบัติการณ์การผ่าตัดผิดคน/ผิดข้าง/ผิดตำแหน่ง/ผิดหัตถการ เท่ากับ 0 แต่ยังคงเกิดอุบัติการณ์การเก็บและส่งสิ่งส่งตรวจผิดพลาด ระดับ F ในปี พ.ศ. 2566 และอุบัติการณ์อุปกรณ์ตกค้างในร่างกายผู้ป่วยหลังผ่าตัด ระดับ F ในปี พ.ศ. 2567

2 การปฏิบัติตามแผน (A: Action)

- จัดโครงการอบรมให้ความรู้บุคลากรพยาบาลห้องผ่าตัดที่ปฏิบัติงานหมุนเวียนนอกเวลาราชการ และบุคลากรใหม่
- กำกับติดตามตัวชี้วัดอุบัติการณ์

วิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญ

การปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดมีลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตผู้ป่วยให้มีความปลอดภัยสูงสุดแม้ในภาวะวิกฤตหรือฉุกเฉิน งานฯได้มีการจัดการตั้งแต่ระดับนโยบายที่มีการเน้นย้ำความสำคัญในการจัดการความปลอดภัย มีการรายงานและทบทวนระบบงานหลังเกิดความปลอดภัย รวมทั้งการเตรียมบุคลากรทีมผ่าตัดให้มีความตระหนักในเรื่องความปลอดภัยทั้งต่อตนเองและต่อผู้ป่วย โดยจัดทำโครงการ Non-technical skills for Peri-operative nurses ให้แก่พยาบาลห้องผ่าตัด ประกอบด้วยทักษะด้านการสื่อสาร (communication) การทำงานเป็นทีม (teamwork) การมีภาวะผู้นำ (leadership) ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น ความตระหนักว่าอยู่ในภาวะที่เป็นปัญหา (situation awareness) จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่เหมาะสมร่วมกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับทีมผ่าตัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการดำเนินโครงการ พบว่า ควรมีการออกแบบกิจกรรมและการถ่ายทอดหลากหลายวิธีการที่จะทำให้บุคลากรสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะ สามารถตระหนักได้ด้วยตนเองและนำไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงได้ รวมทั้งจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอบรมอย่างต่อเนื่องให้เป็นวัฒนธรรมความปลอดภัยในกระบวนการดูแลรักษาและเพิ่มคุณภาพทางการแพทย์